

मुंबईचे क्रिकेट दिवाळीखोरीच्या उत्तराधार

१६/१८/२३ व्यापारातील मुंबईचे क्रिकेट प्रश्नील आहान ज्ञा मोसमापुरते स्वपुष्टात आले. कठाजी गटात सद्यातरी आपण चोऱ्हा स्थानावर आहेत. या मोसमाची व्युत्पत्तीत तर ज्ञापणी जम्हू-काक्षमीर वरोवर प्राप्त अस्तिकारत केली. आज आम्ही समोरील संघाच्या तीस फवंदजाना बांद कृत जाही काढी काढी तर ७० बांधी घेताना सुदृढा अशेव्या होतं ही अशी तेतु मुंबईच्या क्रिकेटर ला आलो! याचा आलवा घेठ्याचा हा एक प्रभाल.

साधारण जन्मदीचा कात्यर्याड एम.सी.ए.चा निवडूकी दरम्यान माजी क्रिकेटपडू सोबत निवडूकीच्या प्रचारासाठी फिरत होतो. संसानी घेत्या तसू आवा आणि रमाकांत देसाई मला एका लाभूला घेऊन घेले. ते त्याच्या झालकरी दिवसातील आखणीत घंगूळ गेले. त्याच्या घेहा उजळला. ते म्हणाले 'जा परसी सायकर्मस्ट इंड कझून गोपदाजी करताना मी माझ्या खालेच जीवनातील पहिल्याच व्यापक्त्यात आले बळी मिळविले' आणि बहुतेक शिफारीचिल 'होते.' पुढे रमाकांत देसाई याजी वरडक सामन्यात गोपदाजी करताना पाहिले. गुजरात, सोबायू वर्गे दिवसात निर्बाधक विजय मुंबई मिळवत होती. त्या काढी हेसाईच्या गोपदाजीवर वरेच फवंदज पकायेचे घेऊवर स्पेशन आणि नियंत्रण यात त्यांची हुक्मत होती.

दुसरा प्रसंग मला उमेश कुलकर्णी यानी खालेच्या पहिल्याच सामन्यात अनवाणी पाऊने गोपदाजी करताना स्वासियनवर वॉमेंट जिमच्याना इंड कझून मरा करताना नक्की बळी मिळविले होते. दलू फॅक्टरी व्युत्पत्तीत तासननतास एका स्वप्नमर मरा करायेहे हे मेदानातूनच घेलेले क्रिकेटपडू ह्यानी पुढे देशाचे प्रतिनिधित्व केले. त्या काढी कलवला महत्व होते. आजच्या व्याप्त्या क्रिकेट अंकेडमीज नव्हता की या लेल्या कोरिंगचा सुलभूक्त होवला. बहुतेक मुंबईचे क्रिकेटपडू सुवर्द्ध्या व्याप्त्या क्रिकेटपडूनी कलव क्रिकेट खेळूनच पुढे देशाचे प्रतिनिधित्व केले. अंकेडमीज आणि लेल्या कोरिंग मुळेचे क्रिकेटवा ग्रहण त्यांनी त्यात वारीलेबाजी आणि व्यवस्था खेळून संधानामध्ये घुशवल्याचे प्रमाण वाले ही डाजची वसुस्थिती आहे.

पूर्वी एक वेळ अशी होती की सामना संपत्त्यावर खेळाचे आणि खेळांचे विषेषण व्याप्तचे. खेळूनच सराव हा कलवतस्व व्याप्तचा आणि याच मध्यामूळ क्रिकेटपडू घडावरू. निव्वक क्रिकेट हाच चर्चेचा विषय होता.

३३ वर्ष कप भारताजे जिकला आणि क्रिकेटची मुंबईतील योकप्रियता वाढीस व्यापारी. सुनिल गावस्कर, सविन तेंडुलकर याच्या उद्यानतर तर लेण्ड सापेत्या मुलगा क्रिकेट खेळेल या कडे कराऊने यश झाड्या व्यापारे. शाळा कोलेजेसचे संघ तयार झाले. यात दिवसेदिवस प्रस्त्र पडत यालेली होती. ज्ञाने सुदृढा भारतातील या खेळाच्या योकप्रियतेचा फायदा ध्याजदे हरालेले. आणि परदेशी प्राशिकांनी भारताची बाजारपेठ काबिज करायचा जणू येगच बाब्यल.

अंकेडमीज निधार्या आणि त्याचा पहिला फटका हा कलव क्रिकेटचा वसवा बहुतेक कलव हे आपल्या क्रिकेटपडूना विकासाती विनामूल्य मेदान उपलब्ध करून घेण्याचे. त्याची जामा अंकेडमीजी घेताकी आणि क्रिकेट एक धन घेऊन वसवा.

अस्य वेळेचे ऑफिसीज ब्रोबर - लेहल कोणि आवे मुंबई किंवा असोसिएशनने तर लेहल कोणिगची फैक्टरीचे उघडली. आहे दिवसांच्या प्रशिक्षकांचा कासमध्ये फक्त लेहलसे आणि परीक्षा घेणन प्रभागापत्र वाच्यी. आज तुम्ही एम्.सी.एम्बी.पेरफक्टका मारवा तर स्प्रिंगर्स व्हाई ७०/७२ लेहल प्रॅम्हा II/III प्रशिक्षक, मिळतीच, प्रशिक्षणाच्या बाबतीम श्रीमत असोसेपी ही सख्या क्रिकेटच्या बाबतीत दिवाळ ओरीतच निधाती. आज काळ काही समिती सदस्य सुदृढा लेहल प्रॅम्हा II/III प्रशिक्षक आहेत. क्रिकेट प्रशिक्षकांचे प्रभागापत्र मिळाल्यावर खरतर लोंगी निधान ५ वर्षे भेदानावर काम करण्याची आवश्यकता होती. फर्तु येथे तर अनुशवाच्या बाबतीत आनंदच आहे. जसा मुवळचा लोगो घासून मुल भेदानान मिरवतात तसेच हे प्रशिक्षक सुदृढा बी.सी.सी.आय.चा टोगोचे ही शट घासून भिरवताना दिसतात.

* लेहल कोणिंग मुळे क्रिकेटपॅक्चर्या नेसर्विंग रेल्वेवर मर्यादा घेऊ यागत्या भवेत बहुप एकदमच केल्यामुळे त्याच्या नेसर्विंग घेणावर परिणाम होऊ यागत्या. यात भर्तुले तो तो गोलंदाज - आकाशा युझा, गोख जगर, आकिं दर्जी. मध्यम उमी २५ते ३० गोलंदाज आपला आत्मविज्ञान्या गमावून बसले. आकाशा युझा दा ७४ आणि ७६ वर्षांच्या वील लेन-देन व्सासन्यात एकच डावात आठ आठ बळी घेतलेला गोलंदाज आज गोलंदाजी हरवून बसला आहे. ७८ वर्षांच्या वील एम्.आय.जी.च्या उन्हांची शिक्षित बुदृढा त्याची शिक्ष खाली नाही. सद्या तर असी खिती आहे की बी.के.सी.ओफिसीजीन जागत म्हणजे क्रिकेट पद्धत्या झागवर काटा खुमा राहतो.

विश्वान सिंग वेदी युधाचा ओळखत होते. त्यांनी याची खोकरी केली आणि तुधाचा वड्य कोसळले. आणि वेदी सरांचा अवतार पाढून आपले ऑफिसीजे प्रशिक्षक पाय यावून पाण्यात पुढे यागत्या १९८्या संभाव्य यादीमधून उच्च दिला गेला. आजजे मुंबई क्रिकेटच्या गोलंदाजीमा जे ग्रेट यागले आहेत ते सर्वस्वी या बांग्रा-युर्की कॉम्प्लेक्स अंगीत्र असोसिएशनच्या ऑफिसी-मुळे. वांद्रेच्याचा एक कलात्मकाना हस्तकिंवा फर्तु क्रिकेटपॅक्चरा हा नवा कलात्मकाना सुरु झाला. आकाशा युझा हे हिमनगांचे एक डोक आहे. किंती गोलंदाज/फलंदाज या ऑफिसीजीन संपर्के याचा असोसिएशनने खोग्य घावा.

क्रिकेट स्पर्धेच्या ढाचा बदलून असोसिएशनने भोडी घोड्युक्य केली 'अ' गटांच्या वर्षाला चार-पाच स्पर्धा याच्याचा आता एकजेताप्रमाणे लेने. जिसम एकदोनच स्पर्धा होतात. जिरक्ष स्पर्धेमुळे शेवटी तर काही संघांना अकरा खेळाई जमविठे सुदृढा अशात्य होते. ७६ आणि ७९ वर्षांच्यातील वरेच क्रिकेटपॅक्चर अ आणि ब गटात राखीव मध्ये बदलतेचे आहेतात. म्हासम संपुष्टाचाला तरी काहीना अजिज्ञात संघी मिळत नाही. खर तर ७६ आणि ७९ वर्षांच्यातील क्रिकेटपॅक्चरा कलबचे ढंगन असता कामा नव्ये. त्यांना जेवढे सामने खेळाचा क्रिकेटीच तेवढे ते परिपक्व होतील.

२०००/०१ द्वादश च्या दरम्यान हरविंदर सिंगच्या प्रकरणात प्रदिप कस्तवीवध्य यांना निष्ठ समितीवतन झूळ केले होते. त्याचा एम्.सी.ए.ने कासतीवाल्य याच प्रमोशन करून बी.के.सी.सध्ये मुख्य प्रशिक्षक रेक्टर च्या जागेवर प्रस्थापित केले. म्हण्या वारत त्यावेळचे समिती सदस्य आज असोसिएशनचे उपाध्यक्ष आहेत. जर उच्च पदावर अशी भागावे असतील खर क्रिकेटचे आणखी काय हेणार? एक तर ऑफिसी बांग्रा कुर्बी कॉम्प्लेक्सद्वारा आणि आणि असोसिएशनचे कायांवय न्वेगिटिव. मग उक्तप्रदर्निग्रन क्षेत्रेणार? आ ऑफिसीजीलाई नुस्ख कवा भेदानावर खेळवात आहेत.

१९८८ त्या सुमारास बी.बी.एस मफतत्वाब्दे गोवंदाजोळाठी चांगलेशिविर आणोजित केले होते. त्याचे प्रमुख प्रशिक्षक होते फैक टायसन. तसेच नेन्ही येचे एस.आर.एफ.पेस फार्डेशनच्याकृतिविद सार्ले; अंगठीज्ञापणे, डाएट, व्यायाम यांच्या चांगल्यसंवयी खागड्या. यानुन बरंच उदयोन्मुख गोवंदाज मुंबईमा भिजले. त्यावळेच मासिप पटेल, आमिल दाढी, निलेश कुपरकर्णी, अनुल रानडे, मंदिप दहड, पारस मोदी, सल्लील अंकोला, विकास महाडीक, अंबी कुलकिला यांचा औजाळाटा टायसन कडे होता. माझ्याकडे नेशनल वर एकच झाईर खान होता त्यावरी 'वायोग्रॅफिक' था छावल्या अतिरेक झाया आणि उजल्या गोवंदाजांचा डावा सत खांदाच्या व्यवरूप रेषेत आला. आणि खेळाळूच्या गोवंदाजीतील आदाच घोषणा झाला. वायोग्रॅफिकच मुऱ्णगां अस होते की तुम्ही 'फैट आर्म अंक्रॉम नेसा तर तुमचा प्रॅट फैट अंक्रॉम' पडतो. सबूत गोवंदाजाला फौंथो अस व्यवरूप मिळान नाही पण हा समजच चुकीला होता. अहीस्वा प्रॅट आर्म अंक्रॉम होणा परंतु खाली पायाची टाँक बैक फेशिशन व्यवस्थेत असल्याची की पुढचा पाश अंक्रॉम जागत्या. खंबेदार येत नाही. झाईर जवळजवळ १०० कोटीच्या जवळ पोहोचभा पठा बाकी क्रिकेटपट्ट मिळान दृप करोटी सुदृढा खेळले नाहीत. नेशनल कलब संघातील खेळदू झाईरसात्या शिविरात डोलावत होते पण त्याने मिकडे जाण्याचे काटाकाळे टाळलेच. प्रॅट आर्म अंक्रॉम जाफन खादा जागीनीकडे द्रृप केल्यास प्रॅट आर्म घाठी जागत्या भरत होत. त्यामुळे वर्षांमध्ये आणि स्किंग चांगल्या होतो. वर्षांमध्ये कोन्सेन्ट्रेशन प्रॅट आर्म फैट वायोग्रॅफिकच्या नियमानुसार फैट आर्म आणि आणि प्रॅट फैट एकाच रेषेत दृवत्यामुळे कृत पेस आणि स्किंगचा परिणाम केंद्री झाया. हेच गोवंदाजीच्या नामावे प्रमुख कारण आहे.

त्याच वेळेला था लेहल कोरेसनी वायोग्रॅफिकमध्ये असी बाबू केला मी म्हणेन खोगची जस्ती वाय येते तसी ही शब्द प्रणाली पझरती त्याचा अतिरेक झाला खेळाळूच्या नेसार्गिक शेत्याकडे दुर्लक्ष झाले. त्याच वेळी येण पुढील म्हणजे पुढचा हात जोरात खांदाच्या जवळ ओढाऱ्याच्या. यामुळे वेग आणि अंक्रॉम होण्यीवर अर्धदि आल्या देवाशिष ओहंती सास्का गोवंदाज चाच प्रवाल्मी दूखत्या. तेथे हात ऊनेक गोवंदाजाचे झाल.

वर फौटे मध्ये असणारे लीली, हेडली, मार्टी, योसेन, होलिंग, वॉशम, वसिप अक्रॉम, कपिव देव यांच्या अंक्रॉम आवा सर्व खेळाळू आपला प्रॅट आर्म अंक्रॉम आणायचे त्यामुळे त्याना चांगला स्किंग मिळत होता. आता तर याच वायोग्रॅफिकमध्ये गोवंदाजीचा आला जो स्किंग असले तोच हरवला.

रघुशम भट हे एस.सी.ए.चे आमंत्रित प्रशिक्षक म्हणून बी.के.सीत आले होते. त्याच वेळेला चंद्रकांत पंडितने दृव्याच्या व्याख्यानाना पाहणे भृत्यान ए.ए.जेव्हर यांच्या व्याख्यानादा अमंत्रित करू द्यावे. व्या साडी ७० मिनिटे हिली होती. आम्ही वरुन अंकेडमीतीव प्रशिक्षण व्याहाळत होतो. रघुशम भट हरमिता ला प्रॅट आर्म अंक्रॉम आणायला सांगत होते. त्यांनी त्याचाळून ही गोट कोटकोरपणे करून घेतली. त्याचा चेंडुसा हेतील वळण चांगले अंग वागले. हेच वळण फलंदाजाला न्यकवते. रघुशम अट निकडन गेल्यावर आपल्या अंकेडमीचा लेव्हाम कोच हरमित जवळ गेला आणि त्याचा प्रॅट आर्म व्यवरूप लेव्हाम कोच घेतला. चार तर त्या प्रशिक्षकाने रघुशम प्रॅट दृव्याच्याला त्याच कारण जाणून घेतल्या असलं तर चार चांगल्या गोटी त्याचा समजाव्या असल्या.

देवी. प्रसन्न, डोम वॉनि. मुख्यीघरन हे सर्व ग्रोलदाज आणला कंट आर्म करन जाणि अँगैस आणत त्यामुळे पुढच्या हाताच्या आणि खांडाच्या चांगत्या वापर होत असे त्यामुळे त्याच्या चेहेसा हेकील वळण आणि क्रिकेट काढन बाऊन्स चांगत्या मिळत असे. मधून तर यातील काही ग्रोलदाज जागतिक क्रिकेट मध्ये ६०० च्या वर बळी मिळवू शकासे. आज हेतील वळण जारूच थांचेद्वय वळवणे पण कठील झाले आहे.

अशी ही बी.केसी. अँकेडमी स्मार्कंत देसाई, अंगैस कुलकर्णी, बापू वाडकरी यांच्या क्रेवळण्या तशत असली तर क्रिकेट्ये हे वितादे काळाच्या भागान कुठारी खेळ पावेये असले.

आपली असेगाविधान आता काय करते ने पाहूया. आज काळ निष्ठड समिती सदस्य. मैदानावर क्येंक पहुंचान अभावानेघ आढळतात. शिवराज देशमुख शरदखा एक उद्योगमुख ग्रोलदाज कुच बिहार ड्रॉफी मध्ये राष्ट्रीय स्तरावर ३५ वर्षी मिळवूनही त्याला कुठेच संघी मिळावी नाही. त्याची झोन मध्ये बुद्ध्या निषड होत नाही. हे व्यवस्थापक समितीचे द्याव्याप्त याकडे डोकेहाळ कशी कस्य कल शकतात? शिवराज यांच्या प्रकरात्मक कंटाळता त्याची कैफियत कुठीच ऐकाई नाही. त्याने क्रिकेटमा राम राम ठोकत्या. घू.पी.एस.सी. ची परीक्षा उत्तीर्ण झाल्या आणि आदतीय सेव्य दत्तात आधिकारी म्हणून दाखलू झाला.

एक क्रिकेटपटू मोठा होताना अनेक प्रश्नांकाच्या हातावरावून जोलो. तो जर त्रूटीमान असेत तर काय बरोबर काय चूक याच्या विवार करू शकतो. जर त्याची प्रश्नी होत असेत तर त्यांने त्यांच्या प्रश्निकांचे एजेंट, कर्ण इकडे ३२०३६४८२७ कोरेंट, राजी नामांना यात एकवाचता अभावानेच आढळते. त्योपेक्षा एम्.सी.ए.ने क्रिकेट प्रश्निकांवर होतारा येची, बी.के.सी. अँकेडमीपटू होणारी वोरप्राप्त उद्याकपट्टी भांवकून हा येची क्लब क्रिकेट मधील ती ग्रामाच्या सामन्यांना भासिसाची रक्कम म्हणून देयावा. मत्ता वाटत आज काळ खेळांडना नोकाच्या मिळत नाहीत नेतृता क्रिकेटपटू असला येची तरी था रक्कमेवून आणवू शकतील.

मैदानाची समस्या तर कासच मोठी आहे. मैदानावर माती बरोबर भाल रंगाचे भरपूर गोटे खासतात. बरेच वेळा त्यावर घसकन खेळाडू गंभीर जखमी होतात पायाची दुखी ग्रामांडांच्या पाचवीला पूजालेली करणा चांगत्या प्रतीक्ष्ये दृष्ट मुवांना परवडल्या आरखे नसलात.

आज्ञाद मैदानावरु बरेच कार्यक्रम होतात. त्यानंतर मैदानाची डागडुजी होत नाही वरंतु खाल्याचे पकार्थी आणि यांडे तसेच राहतात त्यामुळे उंदरांचे प्रमाण मैदानावर वाढले आहे. न्योगत्ये तबू, मुतादी, पिण्याच्या पायाची व्यक्त्या वायता पाहिजे या खेळांडुच्या मूद्याशूत गरजा आहेत याकडे एम्.सी.ए. यस दैरिल का?

मुंबई क्रिकेटची काढी नव्हती एवढी सर्व स्तरावर पिछेलाट होत आहे.

पुढच्या पाचवीत एक मुद्द्या क्रिकेटपटू मुवर्झनून देशाचे प्रतिनिधित्व करेल अस आता तरी वाटत नाही. या कैंपारिक दिवाळीचोरीला कोण जबाबदार असले प्रश्निकांची लेव्हल वाढली तेवढी क्रिकेटची लेव्हल मात्र खाल्यालवी कोणी तरी या लेव्हल कौचेसा आवर घालप्पाची गरज आहे. जाईतर मुंबई क्रिकेट्या केलेलोट झटक आहे.